

PREDGOVOR

Likovni leksikon četvrto je dovršeno izdanje Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža posvećeno likovnim umjetnostima, nakon *Enciklopedije likovnih umjetnosti* (1959–66), *Bibliografije rasprava i članaka – likovne umjetnosti* (1977) te *Enciklopedije hrvatske umjetnosti* (1995–96). Intenzivan razvoj umjetnosti kao i njezina proučavanja, neprestano »nakupljanje materijala«, iskustava, spoznaja i znanja stvara potrebu za priručnicima koji bi omogućili snalaženje u golemoj količini podataka, odnosno dali cjelovit i jasan pregled činjenica i pojava u likovnim umjetnostima. Radi toga je pokrenut opći likovni leksikon, koji u 9300 natuknica i oko 85 000 redaka sustavno, sveobuhvatno i pregledno obrađuje umjetničku građu nastalu od prapovijesti do suvremenosti.

Uz tradicionalne umjetničke discipline – slikarstvo, kiparstvo, arhitekturu i primijenjenu umjetnost – obrađena je i građa iz širega područja kulturne povijesti (muzeji, galerije, akademije, umjetničke skupine) te iz posebnih znanstvenih disciplina kao što su arheologija, etnografija, muzeologija i zaštita spomenika u onome dijelu koji pripada likovnim umjetnostima.

Sva je građa obrađena u četirima tipovima natuknica: sintetskim člancima, preglednim člancima, biografskim člancima i strukovnoterminološkim člancima. U sintetskim člancima daju se sažetci o pojedinim stilovima i stilskim razdobljima te pregledi umjetnosti starih ili nestalih kultura (egipatska, grčka, rimska, kineska, mezoameričke kulture). U preglednim člancima prikazano je kako pojedini dijelovi tvore složenu cjelinu (portret, mrtva priroda i slično). Većinu leksikonskih članaka čine biografije umjetnika te povjesničara umjetnosti i likovnih kritičara, koje su nužno sažete, s izborom reprezentativnih djela, dok su u strukovnoterminološkim člancima obrađeni likovno strukovno nazivlje, zemljopisno-spomenički lokaliteti, ustanove i umjetničke skupine te pojedinačni spomenici.

Uza sadržajnu i informacijsku sastavnicu posebna je važnost dana strukovnomu nazivlju, što bi trebao biti najveći *novum* edicije. Za strane se riječi redovito navodi etimologija: oznaka polazišnog jezika i značenje u tom jeziku. Za grčke smo se etimone koristili grčkim pismom, a za etimone ostalih jezika držali smo se prakse prihvaćene u Leksikografskome zavodu. Obradbom likovnih etimona ovaj leksikon dobiva posebnu važnost u proučavanju likovne kulture, a opsežnoću strukovno nazivlja pridonosi standardizaciji hrvatskoga jezika.

Likovni leksikon već svojim imenom teži posebnom pristupu vizualnoj dokumentaciji, što potvrđuju ilustracije više od 3000 umjetničkih djela u boji te oko 150 crteža i tabela objašnjenih legendama.

U izradbi svakog enciklopedijskog izdanja javljaju se pitanja datacija i atribucija, naziva ustanova i slično. U *Leksikonu* smo dali prednost muzejskim i galerijskim datacijama. Problematika naziva muzeja, ustanova, umjetničkih škola i društava te drugih institucija rješavala se uglavnom prema praksi Zavoda. U legendama se radi lakšega snalaženja donosi izvorno ime ustanove, a iznimke su one ustanove koje imaju vlastitu natuknicu i one iz jezika koji se služe nelatiničnim pismima.

Bitan i opsežan dio *Leksikona* čini hrvatska sastavnica. Pri izradbi leksikonâ istraživanja se obično provode u ograničenu opsegu, a ovdje smo se koristili i iskustvom *Enciklopedije hrvatske umjetnosti* te otvorili *Leksikon* mnogim imenima koja su se pojavila u najnovije doba, kako iz područja umjetnosti tako i umjetničke kritike.

Jednosveščani *Likovni leksikon* kolektivno je djelo, njegovo sastavljanje bilo je osjetljiv višegodišnji posao u kojem je sudjelovalo više desetaka suradnika, pisaca tekstova, urednika i recenzenata. Uredništvo se nada da je barem djelomično ostvarilo svoje ciljeve da *Leksikon* bude što pouzdaniji izvor, uravnotežena sinteza i kompetentan priručnik suvremenoga poimanja likovnih umjetnosti.

Glavni urednik